

**PROSTA
VODI
POT K
NAPREDKU**

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.
Upravništvo Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto 9,40 K.
za pol leta 4,70 K.
Pozamezna števil. 18 vin.

Častniške gaže in pa železničarske plače.

V vseh meščanskih listih se z veliko vnemo pisari o veliki in nujni potrebi zvišanja oficirskih plač. Najnavdušenejši zagovorniki te «nujne potrebe» in najernegičnejši sobojevniki za to «upravičeno zahtevo» pa so krščanski socijalci, takozvana «ljudska stranka», ki se z vsem ognjem zavzema za hitro rešitev tega aktualnega vprašanja. Razume se, zakaj so ravno krščanski socijalci najboljši prijatelji častnikov in tudi najboljši zastopniki njihovih interesov. Z bridkim mečem v roki jim čuvajo ta od Boga ustvarjeni svet, in zabranjuje s solidarno močjo cele armade vsako spremembo naše človeške družbe, vrejene po «božji volji».

Zanimivo je čitati, s kakimi argumenti se povdarja potreba povišanja plač od strani častnikov samih. Za vzgled, kako «siromašno» življenje živijo ti gospodje prikazujejo plače poročnikov in stotnikov ter dokazujejo, da s sedanjimi plačami absolutno ne morejo več shajati, razume se, svojemu stanu primerno. Ta dva razreda častnikov silijo v ospredje, o višjih šaržah pa kar molčijo. Seveda bi bilo jako netaktno od njih, povedati svetu, da se na primer plača generalov namerava zvišati kar za 2000 kron na leto.

Mesečna plača poročnikova v starosti od 21 do 28 let znaša s vsemi dekladami vred okoli 213 kron, in sicer dobi gaže 140 kron, za slugo 16 kron, stanarine 47 kron, najemnine za svojo opravilo 8 kron, za opravilo svojega sluga pa 2 kroni. Rednih mesečnih izdatkov si računajo 80 kron in sicer za stanovanje 36 kron, za slugo 8 kron, za kurjavo in svečavo 8 kron, za obutev, popravo istega in za obleko 10 kron, za perilo 10 kron, za knjige 5 kron, za pisarniške potrebe 3 krone i t. d. Poročniku bi ostalo prostega denarja za vsak dan 2 kroni 40 vin, stotniku po 4 krone.

Kako naj s temi borimi par kroncami živimo, pravijo oni. Treba nam pohajati kavarne, da čitamo časopise, za večerjo in za male južine nam je treba skrbeti, pušilci smo in smodke radi pušimo, v gledišča hodimo, in na koncerte, stanu primerne napitnine moramo dajati i t. d., in za vse te izdatke naj zadostujeta 2 kroni in 40 vin. na dan. Tako nekako piše neki častnik v krščansko socijalnem glasilu «Deutsches Volksblatt».

In ta gospod nadaljuje s svojimi argumenti:

Tudi za občevarje s ženskim spolom potrebuje posebno mlad častnik precej denarja,

ker se vendar ne more od njega zahtevati, da bi živel po meniško. Večkrat se jim očita da v razposajenosti ne poznajo nikakih mej in se jim to hudo zamerja. Reči moram, da so ravno taki častniki najboljše vojščaki. Vojak naj ne sedi doma, on naj ne tiči vedno v knjigah. Lahko je hoditi zjutraj zgodaj na vežbališče, kdor je bil zvečer ob 8. uri že v postelji, a težje je to storiti onemu, ki je celo noč «krokal». Zato se je temu treba privaditi s «krokarskim» ponočevanjem, ker ima sicer častnik premalo prilike, da bi se zamogel zadostno utrditi za štrapace, ki ga čakajo v vojski.

Tako tedaj utemeljuje častnik upravičenost in nujnost zvišanja plač. Zahtevajo denarja za «krokanje», da se morejo s ponočevanjem trenirati za štrapace o času vojske. Večji «krokar» je častnik, boljši bojevnik je on po dopisnikovem mnenju.

In da je ironija popolna, zaključuje svoja «logična» izvajanja v nadi, da se Njega Veličanstvo cesar, oziroma na take argumentacije, gotovo zavzame za njihove upravičene zahteve. Preti s strašnimi posledicami, ki bi mogle nastati v slučaju, da se njihovim zahtevam ne bi ugodilo. Ne bi bile sicer očite te posledice, toda srce vseh častnikov bi bilo ranjeno za vselej in ta rana ne bi zacelila nikdar več, tudi ne, če bi se pozneje kedaj hotelo popraviti, kar bi se sedaj zakrivilo. Pozivlje se še na krščansko socijalno stranko, da jim ostane zvesto na strani do končne rešitve tega vprašanja, z isto vnemo, s katero je za nje nastopala od vsega začetka.

Da zamoremo primerjati in nato natančno označiti postopanje meščanskih strank v vprašanju povišanja častniških plač na jedni in postopanja istih v proračunski razpravi za 20 milijonsko povišanje proračuna v svrhu zvišanja plač železničarjev na drugi strani, poglejmo naj prej, le-teh slednjih finančne razmere.

Za vzgled si vzemimo železničarja do 30 let starega, ki je oženjen in ima dvojico otrok. Njegova letna plača znaša 900 kron. Če računamo dunajsko stanarino, dobi vsega skupaj letnih 1250 kron. Provizije plačuje mesečnih 50 kron in 60 vin, za bolniško blagajno pa 18 kron skupaj 68 kron 60 vin., tako da mu ostane mesečno čistih 98 kron 45 vin.

Če napravimo izkaz o izdatkih, kakor smo ga zgoraj videli za častnika-poročnika, bi bil isti približno ta-le:

Za stanovanje, obstoječe iz jedne sobe in kuhinje, računajmo 26 kron, za kurjavo in svečavo 8 kron, za zajutrek vsak dan 40 vin s kruhom vred, mesečno torej 12 kron; kosilo naj stane po 1 krono na dan, mesečno tedaj

30 kron, večerja mesečnih 18 kron; na obleko perilo pa računajmo 10 kron.

To bi bili tedaj najnujnejši izdatki v gospodinjstvu železničarja, ki bi znašali mesečno 104 krone, to je 6 kron več, nego jih ima na razpolago, kljub temu, da smo večino častniških izdatkov, za kavarno, gledališča, koncerte, napitnine i t. d., kar izpustili iz tega stisnjenegega tarifa. Seveda ni niti misliti nato, da bi družina štirih oseb mogla živeti s takimi malenkostnimi izdatki. Za 1 krono naj se najejo o poludne štirje ljudje in njih večerja naj stane 60 vin! Niti če bi samo polentno ali pa nezabeljene žgance jedli, bi ne izhajali. Vrh tega si večina železničarjev zavaruje tudi svoje življenje, kir so gotovo večkrat v nevarnosti, nego pa častniki, ki se s «krokanjem» trenirajo za vojsko.

Ali, koliko je še takih železniških uslužbencev, ki nimajo niti 900 kron plače, ki imajo le 800 ali 700 kron in tudi manj. Cela vrsta dninarjev ima le po 2 kroni 40 vin na dan, in niti toliko. Najmanj 22 kron moramo računati na stanovanje. Ostane mu potemtakem le *pol-druha krona* za vrdrževanje cele družine, ki obstoji največkrat iz kopice otrok.

Te številke žalostneje vsakemu razsodnemu človeku, da si napravi strašno sliko železničarskega življenja. Življenje nekaterih je naravnost pomilovanja vredno. Čigan krađe, da preživi svojo družino; denejo ga v zapor, a ko pride ven, nadaljuje to svojo obrt. Železničar bi bil opravičen storiti isto, ker doma mu umira družina gladu, ali izgubil bi službo. Nerazsodno občinstvo ga zmerja z «izstradanim ajzenponarjem».

Po nekaterih krajih imenujejo prozne delavce, «barabe». Zakaj tako? Ker so najslabše plačani izmed vsega delavstva in se že prostemu ljudstvu zdi preponiževalno, delati kot suženj za tako malo plačilo. Njih hrana je suhi kruh, in ni se čuditi, da posegajo po žganju in si z istim skušajo momentanno okrepiti svoj lačni želodec.

Vse te razmere so znane zastopnikom meščanskih strank prav dobro. Krščanski socijalisti, «jedini odkritosrčni prijatelji in pravi zastopniki delavstva», poznajo bedo železničarjev tembolj, ker so ravno oni tudi oficijelni «zastopniki» železničarjev v takozvanem «Reichsbundu».

Toda, kaka razlika v njih delovanju! Danes, ko gre za povišanje častniških gaž, vse meščansko časopisje kar tekmuje v obrambi nujnosti te potrebe. Prvi v tej borbi so krščanski socijalci, to je oni ki imajo danes moč v vladi in v parlamentu, oni, ki to moč, podeljeno jim po delavstvu, zlorabljujejo proti

Sveta Šentbilja

Spisal *Jegnac Miherc.*

Pisana mavrica se je zasmejala na nebem oboku in solnčni žarki so razpršili še ostale sive megle težkih črnih oblakov. Lastovke, urno zvergoleč, so pričele svičati nizko nad cesto. Tudi druge ptice so se oglaševale na starem orehu tik Zihlerlove gostilne in pozdravljale vedro vreme.

Voznika Jerina in Mrlak sta vedrila v Zihlerlevo gostilni in se pogovarjala z kovačem Vimarjem, ki je imel vedno dosti povedati. Mrlak in Jerina nista opazila, da je zunaj mavrica razprostrla svoje zbrane barve po jelkovich in smrkovich vrhovih, ki so se lesketali in skozi solnčne žarke preminjali kakor dragoceni biseri. Pazljivo sta poslušala starega kovača. Pripovedoval jima je o Francozih. Vimar se jih je še dobro spominjal, bil je star kakih 16 let, ko so prišli v deželo; hvalil jih je na vse pretege in pripovedoval, kako so skrbeli za blaginjo svojih podanikov. «Tako, ko so prišli k nam», je dejal, «so se lotili javnih del za ljudski blagor».

«In kaj so vendar vse naredili, da jih tako hvalite», mu deje Mrlak.

«Tudi ti Jerine se imaš njim zahvaliti», mu odvrne Vimar; «in ne samo ti, ampak vsak voznik». Če bi Francozov ne bilo k nam, kdo ve ako bi imeli tako lepo cesto iz Trsta v Ljubljano. Se vedno bi morali po stari cesti voziti in se vpirati v hude klance. Glej, Francozi so bili tisti, ki so spoznali, da je potrebno zgraditi iz Trsta do Ljubljane boljšo cesto. Videli so, da se iz Trsta prevaža veliko južnih pridelkov v severne kraje.

Da, da, res so dosti dobrega naredili in skrbeli so za deželo», pravi Jerina, to mi ni vseč, da so bili brezverci; črtili so duhovnike in cerkev je bila njih deveta briga. Za Boga niso marali in dosti deklet so pustili s počnim srcem; veliko duš je šlo radi njih v pogubo».

«Kako to?», pravi Vimar, «kaj ni vendar vsak posamezni človek odgovoren za svojo dušo?»

«Kaj se bosta za duše prepirala», jih prekinje Mrlak, «tu nalijta in pijta da si svojo dušo malo namočita».

Jerina se je vedno resneje držal. «Ti si tudi tak brezverec in brezdomovine, kakor

Vimar; mu očita Merlaku, «ti tudi s Francozom držiš. Ali ne veš, da je to drugi narod da to niso Slovenci še manj pa Avstrijci. Šiba božja ne izostane, in Bog jih je pomagal pregnati iz dežele. Tudi za nas pride božja kazen, ako bomo take ljudi hvalili, ki niso dobri verniki in zraven še tuj narod. Glej kako moramo trpeti, na cesti smo vedno, in s živino vred se trudimo da zaslužimo. Čedalje slabši je, in še slabši bode, ako se ne poboljšamo. Vidiš, Sveta Šentbilja je prorokovala: kadar bode železna kača po Deželi lezla, takrat gorje vsem tistim, ki brezverce podpirajo. Zraven bodo pa trpeli tudi nedolžni».

Mrlak prime za kozarec in ga ponudi Jerini, češ kaj boš ti govoril o revščini, ko vendar dobro zaslužiš. Ni dolgo še ko, si peljal romarje k Mariji Pomagaj na Brezje; imel si jih čez 20 in vsak ti je plačal čez foriat. Ali ni movda to dober zaslužek!...

V kratkem jih pelješ, kakor sem čul, tudi na Sveto Goro. Tudi tukaj bo nekaj petakov».

Jerina prime za čas in spije. Spraznil je bil bokal in naročil si je takoj družega.

Solnce se je že nagibalo, zatonu in krvavoredeči žarki so se pozdravljali oživljeno naravo.

slednjemu v korist požrešnih kapitalistov. Ko so pa zastopniki proletarijata, socialno-demokratski poslanci, v pragerski razpravi vtemeljevali svoj predlog, za 20 milijonsko zvišanje proračuna v korist železniškim vslužbenecem, vdarili so vsi liberalni in krščansko-socialni «tudi delavski» zastopniki proti njim in so opravičevali potem v svojih strankarskih glasilih svoje sramotno protizelzničarsko akcijo. Kakor so danes složne vse meščanske stranke v interesu častništva glede povišanja njihovih plač, tako so bile složne tudi v 20 milijonskem vprašanju na škodo železničarjev in z isto solidarnostjo na škodo celokupnega proletarijata zavlačujejo v parlamentu vzakojenje onemoglostnega in starostnega zavarovanja.

Dokazali smo zgoraj, kdo je bolj potreben zvišanja plače, častnik ali železničar. Dočim častniki, ali vsaj dopisnik «Nemškega ljudskega lista», zahteva za sebe in za svoje tovariše denarja iz državne kase, da bode mogel več «krokati», zahtevajo oziroma so zahtevali železničarji le en košček kruha, da ga razdele svojim stradajočim družinam.

Finančni minister se danes ne upira častniškim zahtevam, danes ne govori, da nima denarja in ne toži da bi bila vsled tega državna kasa v nevarnosti. Gotovo, častniki mu bolj imponirajo, njemu, kakor vsej buržovaziji, ker so častniki, a železničarji so ljudje najnižjega sloja, oni so proletarici in ne nosijo mečev. Toda, jeli služba železničarjev moretiti manj važna nego častniška služba in jeli so mogoče častniška opravila napornejša nego služba železničarjev?!

Zastonj so seveda vsa dokazovanja in zastonj nam je upati da bodo kapitalistične stranke storile kedaj kaj za proletarijat.

Da, njihovi zastopniki se bodo hlinili še nadalje o vsaki priliki kot dobri prijatelji delavstva in krščanski socialisti bodo še naprej kričali, da so jedini pošteni zastopniki železničarjev in jim slikali socialne demokrate kot izdajalce njihovih koristij. — Ti železničar pa spoznavaj svoje mogočne sovražnike, ki hodijo okoli tebe kot volkovi v ovčji obleki, kadar potrebujejo tvoje podpore, a kadar jih prosiš ti pomoči, slečejo ta ovčji kozuh, pokažejo se ti kar so — požrešni volkovi.

Bodi prepričan, častnik dobi plačo povišano in pripravi se le na oni trenotek, ko se boš pene moral zgrazati nad krivico, ki se ti bode zgodila s tem, da se je dalo častništvu nekaj, kar se je tebi odbilo, dasi je bila tvoja prošnja veliko upravičenejša, nego pa prošnja častnikov. Pest boš stisnil in zaskripal boš s zobmi, ko se izvrši ta zločin pristranosti.

Iz organizacije.

Pragersko. Hvalevredna misel se je v nas porodila.

Sodrug Prčinin je 10. t. m. v Poljčanah, 11. pa v Pragerskem sklical javen železničarski shod ter povabil zajedno tudi kmete iz okolice. Spoznali bi naj, naše revne korenike, naši kmetje, v koliko in kedaj jim je možno z delavci skupno postopati.

Udeležba s kmetijske strani je bila pičla, kar nas ob prvem poskusu ni iznenadilo. Saj se celo v železničarskih vrstah ni ideja združevanja na zaželenem višini, dasi smo potem združevanja že dosegli lepe uspehe. Kako pa bode v kmetu, ki je izmed vseh stanov najbolj omejen zgolj na svoj lastni družinski interes, povabilo h kakemu shodu učinkovalo vzpodbujajoče? Zaveda se sicer svoje revščine, poglablja se v njo in ves up na možno boljše bodočnost v njem naravno zamre. Njegovo življenje je enomerno, brez veselja mu minevajo dnevi, tedni, leta. Vse njegovo mišljenje je osredotočeno v neprenehani skrbi za obstanek, skrb za najnujnejše življenske pogoje absorbira vse njegove moči in veden strah pred izgubo svoje borne domaćije onemogoči vsak polēt.

Kaj mi hoče shod, sej mi nič ne pomaga! Tako argumentuje v svoji brezprimerni nevednosti. V topi resignaciji izgovarja in tolaži se z božjo voljo, kakor

Zihertelev hlapec je šel v hlev po konje. Napregel je Jerinov in Merlakov voz. Klical ju je, da se hitro vzdigneta, ker ju sicer dohiti noč ravno na «Ravbarkomandi».

Jerina vzame iz zepa mošnjicek, dà hlapcu dvejestico napitnine in vstane iza mize. Za njim tudi Merlak in Vimar. Slednji jima je voščil lahko noč in srečen pot in sli so saksebi.

Jerini se je vrtelo v glavi. Pil je malo preveč. Tudi Merlak je bil dobre volje; vzle je bič, ga zavihtel, pognal konje in zapel:

«Sem fural v Gorico
In peljal pšenico;
Nazaj pa kofe,
Za moje dekle.
Sem ji cukra pripeljal,
Poljubčkov dobil,
Tesno jo stišnil,
In srečen sem bil».

Jerina je voril za njim; imel je slabe konje in ga ni mogel dohajati. Parkrat je moral Merlak postati, da sta potem zopet skupaj vozila. Bil je nekako otožen in Merlak ga je kregal: «Kaj si tako žalosten, ko tvoje kljuse! Kaj ne veš, da še voz rajši teče, če je človek vesel!»

Lahko si vesel, ko nimaš takih skrbij, ka-

mu ta nauk cerkveni učniki vtepa v glavo. Ponajveč je neizprosna mnenja, da so ti njega vladajoči gospodarski odnosi sveta postava, čeprav čuti, da ga baš ta namišljena božja volja, naš kvarljiv družaben red, izžema od mozga. V svoji zaslepljenosti niti ne vidi, da mu sotrpine, danes tega, jutri drugega, preganja nenasični kapitalizem od domačega ognjišča in jih potiska med numerično vedno naraščajoči proletarijat.

Za take poslušalce je bil ustvarjen dneven red omenjenih dveh shodov. Glavna točka, ki se je glasila: «Kako zagovarjajo meščanske stranke naš interes v državnem zboru?», posvetila je temeljito v naše razmere. Pokazala nam je tabore prijateljev vseh bednih in tlačanih, v edni sapi pa tudi razkrinkala nepregledno število naših sovražnikov, naših zatiralcev in izžemalcev. Razmotrival je s splošno znano spretnostjo to vprašanje sodrug Kopač iz Trsta.

Lotil se je v prvi vrsti naših lažljubov in hlinavcev kerikaleev sploh, potem pa, začeni pri krščanskih socialnih preroštevah vse nijanse meščanskega strankarstva. Dokazoval je, kako se vsi zjedavajo liki parazitom, v meso malomeščana, malega obrtnika, kmeta in delavca. Vsem je na tem, v utehu svojih razkošnih potreb si najnujše in najrevnejše sloje čim najbolj usuzniti, jih le izkoriščevati v dosego velikih dobičkov. Sve je razvoj v tej smeri krut, ker milijoni žuljavih rok vzdihujejo pod njim. Vendar ima razvoj tega kalibra to prednost, da vstvarja stopnjo za stopnjo pogoje za socializiranje človeške družbe. Klevetniki in nevedni, ki nas organizirane proletarce smatrajo kot utopistična stranka, bi se pri zasledovanju omenjenega procesa lahko uverili, da dospemo v doglednem času do dejstva dveh strank in sicer bode tvorila peščica kapitalistov edno stranko, ves ostali del nebrojne človeške družbe pa zopet edno stranko. Ni težko ugeniti, da mora spričo organizacije proletarijata, ostati vsa moč v njegovih rokah.

Govornik bavi se je tudi z nekaterimi točkami minimalnega programa socialne demokracije. Povdarjal je, da je veroizpovedanje za nas brezpomembno, da naj doseže slehernik svoje izveličanje na svoj način. Razna verska naziranja skrbijo za dobrobit v posvetnem življenju, mi pa strejmo za blagostanje in dobrobitje v dosmrtnem življenju.

Ko je obrazložil nesmiselne ogromne izdatke za stalno vojsko, zahteval je stroške za vojsko v vsem obsegu porabiti v šolske namene. Izobrazba, ki se do slej vedno prodaja kakor vsako drugo blago, bila bi po naših zahtevah pristopna tudi revežu. Do najvišje izobrazbe bila bi pot odprta le najsposobnejšim in ne kakor danes, le tistim, ki imajo s čim plačevati.

Poslušalci niso govorniku hrupno pritrjevali; kot trpijo so samo s tihim kimanjem dajali duška svoji nezadovoljenosti. Rilo jim je videti, da vsak posameznik hrepeni po boljšem, pravičnejšem družabnem redu, peleg tega pa tudi čuti vsegamogočno, jekleno roko, ki nas drži v sužnosti kapitalizma.

Pred vsem je ta poskus pokazal, da je delavcem vseh kategorij, posebno pa kmetu, potrebno opetnega in opetnega pouka. Ne bode jih pretežko dovesti do spoznanja, da je le v organizaciji proletarijata njihov spas. Im več bodedo žrtvovali truda in časa v ta namen, tem prej dospemo na svoj cilj.

Ljubljanski državni železničarji so imeli dne 9. aprila javni shod, na katerem so ob velikanski vdeležbi označili svoje zahteve in so jih potem v resoluciji predložili ravnateljstvu z izrecno prošnjo, da se jim odgovori do 1. majnika t. l. Ravnateljstvo je dalo odgovor se le vsled intervencije. O tem odgovoru se bode razpravljalo na shodu, ki je sklican na soboto 6. junja ob 8 uri zvečer, na vrt «Narodnega doma». Tega shoda se vdeležijo tudi eden socialnodemokratskih poslancev, ki bode poročal o 20 milijonskem Ellenbognovem predlogu. Vsled tega se bode za shod zanimalo gotovo delavstvo sploh, ker mu bode iz ust poslanca iz njihovih vrst čuti odkritosrčno poročilo protidelavskega delovanja našega parlamenta.

zalostno je, da se moramo železničarji v take svrhe posluževati tujih poslancev. Pred volitvami so nam vedno obljubvali naši, kako bodo za nas skrbeli, a danes nam niti ne pridejo povedati, kaj sploh delajo na Dunaju. Saj upamo, da so nas zadnjikrat imeli za «volilne voličke».

Podružnica Trst II (državni železničarji) ima dne 3. junija ob 8. uri zvečer v delavskem domu shod. Na dnevnem redu je osnutje pogrebnega društva in raznoterosti.

Podružnica Trst II. Blagajnikom je bil izvoljen Anton Wajdič, sprevednik v Trstu. Podblagajnikom pa sledeči:

kor jaz. «Samec si, in kaj češ boljsega», mu odvrne Jerina.

«Samo ženo imaš in jednega sinka», «To ti vendar ne more napravljati skrbij. Le hitro pozeni, da sva preje v Postojni». In Mrlak je zopet zamahnil z bičem nad konji in stopili so še hitreje. Jerina je ostajal vedno bolj zadaj. Mrlak pa je ponavljal svojo pesmico in je zvižgal skozi gozd.

Jerina je stopal zamišljen ob vozu. Mišlil je na svojo ženo in sina Franceljna. Nekak strah ga je obdajal. In čuk je začel peti svojo žalostno pesem...

Tiha tema je bila. Merlaka ni bilo več slišati. Le glas gozdnih živali je odmeval mej smrekovjem in konjska kopita Jerinovi konj so motila nočno tišino.

Voz je ležal zvrnjen na cesti in pod njim nesrečni Jerina...

Mrlak je v Postojni zaman čakal na Jerino. Začel je sumničiti, da se mu je pripetila nesreča. Ni hotel voziti naprej in sklenil je, počakati jutra.

Ze na vse zgodaj, ob 4. uri je zvedel od voznikov, da so blizu «Ravbarkomande» našli njegovega tovariša mrtvega pod zvrnjenim vozom... (Konec sledi).

Za postajo vratar Ferdinand Sille; in nadpremikač Josip Wodevak; za kurilnico Ignac Stepischnik; za Opčino prožni mojster Mavričič, za istrsko progo strojevodja Kampfer; za poroško progo Ivan Tuma, postajevodja v Kopru. Mesečni doneski se imajo plačevati samo imenovanim osebam, ker sicer podružnica ne sprejema nikake odgovornosti za plačila. Glede nezgod naj se obrne vsak uslužbenec na Andreja Cofeniga, nadsprevednika v Trstu; v personalnih zadevah pa na Ivana Ziuka, nadsprevednika v Trstu. Društvene in pravovarstvene stvari pa so poverjene voditelju podružnice Francetu Kolaiku v Trstu. Dopisnik personalne komisije je sodrug Eisner postajevodja v Verdeli.

Podružnica „Spodnja Šiška“ je imela svoj letošnji občni zbor 10. maja t. l. v društvenem lokalu v gostilni gosp. Vodnika v Spodnji Šiški.

Vdeležba je bila zelo številna, dokaz da so si tudi ljubljanski državni železničarji v svesti resnih časov, ki se bližajo. Predsednik sodrug Udovč otvoril zborovanje ob 10. uri in poročal o delovanju podružnice v zadnjem letu. Z vidnim zanimanjem slede navzoči njegovemu poročilu in posebno, ko poudarja vedno naraščajočo moč organizacije, bere se lahko zadovoljnost z vsih obrazov. Podružnica ki je štela meseca aprila lanijskega leta 225 članov, narasla je v teku leta na 360 članov, gotovo lep napredek in dokaz siteratičnega in požrtvovalnega dela. Poročilo predsednikovo se je z velikim navdušenjem sprejelo na znanje, nakaar dobi besedo blagajnik k svojem poročilu. Tudi to poročilo je napravilo na navzoče najboljši utis, kjer se je članom mudila prilika vpogledati uzorno vodstvo knjig in društvene uprave. Naravno je toraj, da se je predlog, izreči blagajniku, kakor drugim funkcionarjem zaupnico, sprejel enoglasno z velikim navdušenjem. Po volitvi novega odbora, katerega načelnik je tudi še naprej zaslužen sodr. Udovč, rešilo se je še nekaj vprašanj notranje uprave. Tako je bil med drugim sprejet predlog, da se skliče vsako prvo nedeljo v mesecu društvene shode z podučnim predavanjem, kakor predlog sodr. Petriča, da pristopi podružnica z dvema deleži „Delavski tiskovni zadrugi“.

Po končani debati, ki je pokazala zanimanje članov za svojo organizacijo, zaključil je predsednik ob 12. uri zborovanje.

Vsi podružnice se tikajoči dopisi pošiljajo naj se na naslov: Josip Udovč Spodnja Šiška 156.

Sodruge in člane organizacije prosimo, da podvoje svoje delo z neumorno agitacijo. Le če je naša podružnica močna, nam je pričakovati čimpreje uspehov, katere tako nujno potrebujemo. Brezbriznost in mlačnost sta se vže dovolj maščevali na slovenskih železničarjih in naravno je toraj, da smemo le po ustrajnem delu pričakovati zboljšanja neznosnih razmer.

Shodi.

Dne 10. maja se je vršil shod v Polčanah na Stajerskem, v gostilni pri Rieglerju. Predsedoval je sodr. Pičnin, zapisnikar je bil sodr. Vešnar. Na dnevnem redu je bilo: Izdajstvo meščanskih strank napram železničarjem.

Sodr. Kopač je v dolgem govoru razložil splošno protidelavsko delovanje meščanskih poslancev in posebej še ožigosal izdajstvo, ki so ga isti izvršili napram železničarjem s tem, da so glasovali proti povišanju proračuna za 20 milijonov, ki naj bi služili za povišanje železničarskih plač. Zaključil je, da imamo železničarji iskati svojih pravih zastopnikov jedino le v vrstah socialnih demokratov, ki so se pokazali jedino prave prijatelje proletarijata.

Oglasil se je k besedi jeden navzočih uradnikov, ki je povdarjal, da se delavci morejo rešiti le s samopomočjo ter je vsled tega navduševal navzoče, da se združijo v čvrsto organizacijo.

Govoril je še sodrug Pičnin, ki je rešil nekaj lokalnih stvari in zaključil shod.

Vdeležba je bila jako povoljna; posebno žestvo se je vdeležilo shoda v velikem številu.

Dne 11. maja je bil shod v Pragerskem z istim dnevnim redom, kakor v Polčanah. Predsednikom shoda je bil izvoljen sodr. Pičnin. Govoril je sodr. Kopač, ki je v daljšem govoru izrazil predmet dnevnega reda, dokazal zberevalec, da je ves parlament njim železničarjem, kakor tudi vsemu proletarijatu sploh, velik neprijatelj in da morejo zaupati jedino le svojim delavskim socialno-demokratskim zastopnikom, ki jedini delujejo za spremembo današnjega krivičnega družabnega reda v smislu, da tudi nižji delavski sloji pridejodo človeških in državljanskih pravic. Pozival je navzoče, da se čvrsto oklenejo organizacije, ker je ta podlaga vsemu njihovemu napredku. V dobri organizaciji je moč in le tam, kjer je moč, ima svoj sedež pravica.

Več članov se je oglasilo se k besedi. Predsednik je govoril konceno še nekaj o lokalnih razmerah in je nato zaključil shod.

»V Celju je bil shod dne 12. maja v gostilni »Zum grauen Hirschen« pod predsedstvom sodr. Felicijana.

Poročal je sodr. Kopač o istem predmetu kakor na omenjenih shodih v Polčanah in v Pragerskem.

V Zidamnostu se je vršil shod dne 13. maja pod predsedstvom sodruga Pečnika s sledečim dnevnim redom:

1. Izdajstvo meščanskih strank napram železničarjem;

- 2.) Zadnje gibanje železničarjev v Trstu;
- 3.) Zaostale terjatve iza meseca marca 1907;
- 4.) Železničarji in časopisje;
- 5.) Raznoterosti.

Predsednik je po daljšem nagovoru podelil besedo poročevalcu sodr. *Kopaču*, ki je zborovalcem dal o vseh točkah dnevnega reda tozadevna pojasnila. Pozival je zborovalce, da skrbijo za svojo strokovno organizacijo, a naj ne pozabijo tudi, organizirati se politično.

Zborovanje je trajalo štiri ure, pozno v noč. Podružnica "Ljubljana južni kolodvor" je imela dne 14. maja svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

- 1. Poročilo funkcionarjev;
- 2. Volitev novega odbora;
- 3. Predavanje;
- 4. Raznoterosti.

Sodrug predsednik je pozdravil navzoče in otvoril shod.

K prvi točki dnevnega reda je predsednik poročal o delovanju in o uspehih preteklega društvenega leta. Prečital je zapisnik zadnjega občnega zbora.

Iz blagajničarjevega poročila se je mogla zopet konstatirati nemarna sebičnost nekaterih članov, ki so zvesti pristaši organizacije le tedaj, kadar upajo na "groš", a se sicer niti ne zmenijo zanjo. Fluktuacija članov je bila namreč ravno v tej smeri jako močna.

Revizorji so račune našli v popolnem redu in ravno tako tudi blagajno.

Knjižničar je povedal, da so se člani precej pridno posluževali društvene knjižnice.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: predsednikom nadsprevodnik *Josip Skorjanc*, njegovim uamenstnikom pa sprevoznik-vlakovodja *Jakob Ursič* in strojevodja *Henrik Kralj*; tajnikom strojevodja *Ivan Steyer* in ekspedijent *Herman*; blagajničarjem sprevoznik-vlakovodja *Jermaj Vilhar* in strojevodja *Anton Klun*; knjižničarjem užitničar *Karol Skorjanc*; preglednikom nadsprevodnik *Ontschar* in sprevozniki vlakovodja *Koželj*; odbornikom skladišni delovodja *Kopitar*, premikaski paznik *Peruzi*, skladišni delovodja *Forstner*, sprevoznik *Grosch*, strojevodja *Terpin*, strojevni spremljevalec *Stelle*, strojevni namestnik *Zupan*, skladišni delovodja *Kralj*, prožni delavec *Stoje*, kurjač *Sembrek*; podrednim blagajničarjem sprevoznik-vlakovodja *Kregar*, kotlar *Jerin*, nadsprevodnik *Hirsch*, kurjač *Bittner*, premikaski paznik *Paulič* in skladišni delovodja *Drobšč*.

Tretjo točko dnevnega reda, predavanje, je izborni resil sodr. *Josip Kopač*, ki je za svoja poučljiva izvajanja žel burno odobravanje in pohvalo.

Debatiralo in sklevalo se je še o najrazličnejših stvareh, na kar je predsednik zaključil dobro obiskani shod z energičnim pozivom na zborovalce, da ostanejo zvesti svojemu društvu, organizaciji, in se v mirnih časih pripravljajo za energičen nastop v boju za svoje najnujnejše zahteve, katere jim ticejo po naravnem človeškem zakonu.

Dne 15. maja je bil shod v **Rakeku**. Dnevni red: Izdajstvo zastopnikov meščanskih strank napram železničarjem.

Predsedoval je sodr. *Ambrož*, ki je po kratkem nagovoru podelil besedo poročevalcu sodrugu *Kopaču*. Leta je naslikal izdajalsko postopanje buržoaznih poslancev v proračunski komisiji ter narisal posebej splošno protidelavsko delovanje vsega parlamenta. Za svoja izvajanja je žel dosti pohvale.

Sklenilo se je končno tudi, da uplačevalnica v Rakeku preide v vrsto krajin skupin.

Dne 17. maja se je vršil sestanek železničarjev na **Reki**, v restauracijskih prostorih hotela "Bagnos". Govorila sta sodruga *Kopač* in *Falk*. Šibala sta neznozne razmere, v katerih živijo železničarji ter jih vzpodbujala k agitaciji za politično in strokovno organizacijo.

Dne 18. maja se je vršil shod v **St. Petru** pod predstvom sodruga *Schuppa*. Poročal je sodrug *Kopač* o postopanju meščanskih strank napram delavstvu in posebej napram železničarjem ter podučil navzoče o splošnem pomenu organizacije.

V **Divači** je bil shod železničarjev dne 19. maja v "Mahorčičevih" gostini. Predsedoval je sodr. *Romošč*. Govoril je poročevalec sodr. *Kopač*. Njegove besede so zborovalci z burnim odobravanjem vzeli na znanje.

Shod je sklenil sklicati za dan 28. maja občni zbor podružnice in se je v to svrhu izbral pripravljalni odbor.

Po kratkem pozdravu je predsednik zaključil shod.

Podružnica I. južnih železničarjev je imela svoj shod dne 23. maja v Delavskem domu. Ker se je na zadnjem občnem zboru stari odbor odslovil ne da se je izvolil nov odbor, je sodr. *Kopač* kot pooblaščenec centrale, prezrel vodstvo podružnice do tedaj, da se izvoli drugi odbor. Sodr. *Jernejčič* je ostal začasni blagajničar.

Sodr. *Kopač* je opisal zborovalcem veliko nevarnost, ki preti ravno v tem trenutku vsem južnim železničarjem. Južna železnica je namreč izdala zaključek svojega računa za prvo četrtletje. V tem računu prikazuje navidezne izgube, in se vsled tega hoče ne le upreti vsaki nadaljni zahtevi svojih uslužbencev, nego bode gledala na to, da kolikor mogoče skrči že dovoljene pribojlske. Nastal je tako resen čas za južne železničarje, da mogoče še nikdar ne tako in je zato potreba železne eneržije in nekaljene solidarnosti, da se ta nakana južne železnice zatara.

Dopisi.

Železniški minister se je namenil dne 23. junija malo pogledati po dolenskih železnicah. Bal se je pa, da ne bi zasačil tam prevelikega nerada in je to svojo vizito obesil na veliki zvon. Tako bode vsaj akcijonarjem in drugim parazitom mogel poročati, da je promet v najlepšem redu in da za njihov žep vse dobro kaže.

Da pa ekscelenca minister ne bo mogel samega sebe varati, mu pa hočem že danes pojasniti, kake razmere vladajo na teh črtah.

Ves promet je poverjen kontrolorju *Batagelju*. Ta človek se ne zmeni za nobeno določbo in za nobene predpise, tako da je v nevarnosti promet sam in z njim vred železniški uslužbenci. Dela kar po svoje, kakor mu ravno pade v glavo. Despot proti pod-

rjenim mu uslužbencem a klečepalce pred svojimi predpostavljenimi.

Zgradba dolenskih železnic sploh ne odgovarja današnjim prometnim zahtevam. Ravno radi tega je velike važnosti, držati se natančno predpisov, ki urejujejo promet, da se kljub pomanjkljivosti železne proge same in kljub nedostatnostim prometnih naprav skuša ugoditi občinstvu in uslužbencem.

Ali gosp. *Batagelj* postopa glede varnosti naravnost brezobzirno. Za te proge je na primer število osij (Achsenzahl) določeno na 22, ker so namreč že postaje temu številu primerno zidane in ker se vsled tega promet z večjim številom osij sploh ne more brez ovir vsiti. Gospoda kontrolorja pa to jako malo briga. Jaz zapovedujem in nikdo drugi, si misli, in na njegovo odgovornost vozijo dan za dnevom po teh progah tovorni vlaki s 100 do 140 in osebni vlaki s 60 do 70 osmi. Osebnim vlakom pritveža vedno tudi več vozov polnih premoga. Nalaga pa kar po 60 do 100 ton več nego je po predpisih dovoljeno. Iz tega naj občinstvo sklepa, kako je dobro zavarovano proti nesreči, kadar se po Dolenjskem vozi, ker se pač vsak trenutek lahko pretrga vlak. Vlak, ki ga vlečeta dva stroja, ne sme imeti čez 580 ton teže. Ali gospod kontrolor skrbi le za to, da prihrani vselej po jedno partijo. Pohvalo gotovo dobi za to, v mastni premiji. To nič ne de, če bi se dogodila nesreča, ki bi železniško upravo stala sto in sto tisoče kron!

Glavno blago, ki se iz Dolenjske izvaža je goveja živina. To je vendar jako važen eksport. A gosp. *Batagelj* ga tako bagatelizira, da največkrat nima niti voz na razpolago, da bi živino mogel odposlati. So pač ubogi kmetje, ki odposiljajo to blago in gosp. kontrolorju malo mara, če oni trpijo škodo radi tega. Na to pa seveda sploh nikdo ne misli, da je tudi železnica radi tega oškodovana.

Pri takih razmerah trpijo seveda največ uslužbenci. To so uboge pare, ki delajo prav polnih 17 ur službe na dan brez svakega počitka. Počitek je predpisan sicer, ali osobja ni, kakor nikjer zadosti in vsled tega mora je eden vedno delati za dva. Tako je s spremljevalnim osobjem. Nič boljše se ne godi tudi postajnemu osobju, ki opravlja svojo službo kakorekdo kakor kak avtomat, a ne kot ljudje.

Takih voditeljev železniških postaj, kakor je naš gosp. *Batagelj*, jih je malo. Če sam ne more opraviti vse svoje službe pa še zeno in otroke pokliče, da mu pomagajo. Da se pa pokaže se bolj vestnega recte štrebarskega, za dne tudi kak zakelj na rame in ga nese v skladišče. Nič ne de če ima rdečo kapo na glavi. Za denar se vse naredi in 1000 do 1200 kron je vendar "lepa" letna plača.

Ekscelenca minister bi moral gosp. *Batagelja* za čas svojega nadzorovanja kam proč poslati, ker sicer ne bode zvedel od uslužbencev tega, kar bi mu oni eventualno radi povedali.

Seveda se gosp. kontrolor danes z vso silo trudi, da ta svoj Avgijev hlev kolikor mogoče počedi do ministrovega prihoda. Ni pa tudi izključeno, da dobi zaslužni križec za svojo "vestno" službovanje!

"Lavduš, hudič naj vzame vse socijalne demokrate!" Nikdar niso zadovoljni; ako se nekaterim kaj da, hočejo imeti takoj vsi. Ne dosežejo pa pravzaprav tako nič, ker jim gospodje itak vse sami priboljšajo! Tako opravlja vedno skladišni nadelovodja gosp. *Manc* iz Ljubljane socijalne demokrate. Ne smete pa misliti, da je on priboljške, izvojevane po socijalnih demokratih odklonil. O ne! Prav z veseljem jih je vtaknil v žep in šel z njimi kakor mačka s klobaso. S kako slastjo je vendar pobasal akord ob Novem letu in pa lanskega leta 10% poboljška, pridobljenega po tržaških sodrugih.

Vse mu je prav prišlo. Zraven tega se je pa širokoustil kot kak zastopnik železniške uprave okoli in povdarjal, da je gosp. *Guttman* rekel, da tri leta ne dobi nikdo ničesar več. Ni pa preteklo dobro tri mesece, smo s svojo solidarnostjo zopet izvojevali nadaljnih 20 vin priboljška. Tudi teh ni gosp. *Manc* odklonil, akoravno ni socijalni demokrat.

Tako obnašanje, gosp. *Manc*, je nepošteno, to je tatinsko! Če sprejmete to, kar Vam socijalni demokratje nujajo kot plod svojega naporenega boja, imejte vsaj toliko vesti, da nas pustite v miru s svojim zabavljanjem. Če se pa tega ne morete vzdržati, pa izjavite, da ne sprejmete naših trudov, in ne postopajte tako kot tat, ki je kradel, pa tega ne more utajiti, ker so ga ljudje videli krasti. Opominjamo Vas torej, gosp. *Manc*, prav resno, da nas socijalne demokrate pustite prav lepo v miru; sicer Vam zamašimo usta tako, da ne boste mogli niti dihati.

Nekaj na uho Franku, sprevozniku c. k. državnih železnic u Ljubljani. Tudi ta mož je eden onih, ki se vedno vjedajo proti naši socijalno-demokratski organizaciji in proti našim zaupnikom. Ali pri tem zabavljanju se spozablja tako daleč, da žali naravnost na časti psaamez-

ne člane in zaupnike. Naj si zapomni ta predržež, da ne bodemo dolgo več prenašali njegovih neslanostij in da ga pokličemo prav v kratkem na odgovornost, če takoj ne preneha. Ako smo odlašali storiti kaj takega do sedaj, se ima zahvaliti le svoji družini, ki se nam je smilila. Nikar naj pa ne misli, da smo mi kar vse pozabili. Čakamo, da bode mera polna in potem se ne oziramo več tudi ne na družino.

Dne 15. aprila t. l. pripetil se je v Trbižu jako žalosten slučaj. Manipulant *Jakob Prestor* je prišel 14. aprila zvečer z vlakom št. 1712 v Trbiž in se je po dokončani službi takoj podal v kasarno k počitku. Okoli 1/3 uri zjutraj pade mož nenadoma s postelje. Njegov predpostavljeni sprevoznik, *Fran Legat* in njegov sprevoznik sta ga pobrala in ga vrgla nazaj na posteljo, ne da bi se bila potrudila konstatirati, kaj se je pravzaprav Prestorju zgodilo. Vlegla sta se zopet in nadaljevala brezskrbno svoj počitek. Zjutraj so imeli vsa trojica nastopiti svojo službo. *Prestorova* tovariša sta se dvignila, a *Prestor* je spal naprej. Legat in njegov kolega sprevoznik sta ga budila in ko je Prestor pogledal in se ni hotel dvigniti, je šele Legat šel povedat službojočemu uradniku, da Prestor nikakor neče vstati. Postajnemu osobju se je le zdelo malo čudno, kako da bi Prestor, sicer vedno vesten delavec, mogel nagajati. Pohitelo je k njegovi postelji in se je prepričalo, da je revež brez zavesti. Pozvan je bil takoj zdravnik, gosp. dr. *Recknagel*, ki je konstatiral, da je Prestorja zadela kap na možgane. Ob jedni uri pop. je umrl, ne da je s kom še kaj govoril.

Pokojnik je zapustil vdovo in sedem ne-preskrbljenih otrok.

Pogreb je bil jako ganljiv. Vdeležilo se ga je vse osobje trbiške postaje. Nabrali so mej seboj tudi lepo svoto 117 kron, ki so jo izročili zapuščenim vdovi.

Nekaj krivde te nenadne smrti gre vse-kako nadsprevozniku Legatu, ki bi se bil vendar lahko toliko potrudil, da bi bil Prestorja preiskal, kaj da se mu je zgodilo in bi bil javil dogodek prometnemu uradniku. S takojšno zdravniško pomočjo bi bilo morebiti vendarle mogoče preprečiti smrt.

Glavno krivdo je pa pripisati seveda nasemu suženjskemu službenemu sistemu, ki predpisuje tako dolgotrajen in nepretrgani službeni čas, da človek, ki ni trdne konstitucije z ozrom na teško delo, ki jo ima opravljati, mora podleči.

Dan za dnevom se nam nujajo slučajji, ki kričijo po skrajšanju delavnega časa in po pomnoženju delavskih močij, da se s tem omeji enkrat veliko število žrtev, ki zapadajo ostudni požrešnosti kapitalističnega moloha. Ravno te žrtve pa so nam železničarjem najboljši opomini, da se treba s pridnim organizacijskim delom pripravljati na največji boj, ki ga imamo mi železničarji izvojevati, to je boj za osemurni delavnik, s katerim bode ob jednom spojeno tudi pomnoženje delavskih močij.

Ljubljansko spremno osobje ima glasom dopolnilnega zveska pri tovornih vlakih št. 987—955, iz Ljubljane v Trst in pri vlakih št. 974—942 iz Trsta v Ljubljano, dovoljen 10 urni počitek v St. Petru.

Razume se, da to velja jednako za vse spremno osobje. Prav radi tega pa se godi velika krivica manipulantom in njihovim pomagačem da se jih sili, da morajo voziti nepretrgano pot iz Ljubljane do Gorice, dočim se predpisanega počitka v St. Petru morejo privoščiti le partije turnusa. Ti reveži, manipulantje, opravljajo na ta način 20 urno nepretrgano službo. Razven tega, da imajo na posameznih postajah dosti teškega dela, morajo služiti tudi kot zavirači. Manipulant mora od Trziča do Nabrežine sestavljati tudi urnik vlaka št. 1066, ki se v Nabrežini premeni v vlak št. 974. Ze svoje lastno delo teško konča, a nalagajo se mu še posli, ki ne spadajo v njegovo področje.

O vsih takih in drugih nasiljih se je dne 14. maja t. l. prepričal tudi generalni nadzornik, ko je nadzoroval progo Dunaj—Trst. Seveda je rekel ta veliki gospod, da se kaj takega ne sme dogajati, da nadzorstvena oblast ne zahteva tako naporene, celih 20 ur trajajoče nepretrgane službe, ali njegove besede so ostale le besede, ker do danes se ni še spremenilo prav nič.

Za danes hočem to samo konstatirati, o priliki pa se že obsirneje progovorimo o stvari in na kompetentnem mestu.

Nova vrst stavkolomcev. V ljubljanski tovarni za lep so delavci stopili v stavko v znamenju protesta radi nečloveškega ravnanja tamšnjega delovodje z nekim 67 letnim uslužbencem.

Ta stavec je opravljal vestno svojo službo v tovarni že nad 20 let. Zadnji čas je bil čuvaj. Pred kratkem je mož nekaj obolel ter je moral ostati doma. Ko se je povrnil v službo, je našel svoje staro mesto izpolnjeno po drugem uslužbencu; starcu pa je delovodja vkazal, da gre

nalagat 100 kilogramov teške vreče. Vse prošnje mu niso pomagale, ostati je moral pri tem delu.

To je pa vzdignilo tudi vse delavstvo tovarne in sklenilo je stavkati, dokler se ubogemu starcu zopet ne podeli zopet prejšnje mesto čuvaja.

Kar pa pri vsej tej stvari posebno nas železničarje zanima je to, da smo dne 22. maja videli na južnem kolodvoru tovarniškega ravnatelja in pa delovodjo, ki sta sama osebno, pod varstvom policije nalagala premog s železniškega voza v svoj tovarniški voz in potem furala z njim s postaje v tovarno.

Prav iz srca privoščimo ta posel obema gospodoma, želimo pa tudi, da bi to službo dalj časa opravljala. Hoteli bi tudi, da bi delala za plačo, ki jo imajo delavci in da bi živela ob taki hrani, ki si jo le-ti morejo za svojo plačo privoščiti. Morebiti bi postala bolj človekoljubna.

Ponesrečenja železniških uslužbencev so sicer na dnevnem redu, ali tako grozovitelj nesreče, kakor se je zgodila dne 22. t. m. na Proseku, časniška kronika vendar ne beleži vsak dan. *Fatur* iz Ljubljane sprevodnik in sodrug Josip ponesrečil je smrtno. Opravljal je svojo službo pri vlaku št. 974, vožečem iz Trsta proti Ljubljani. Na Proseku je premikal. Hipoma je blisknil mimo ekopresni vlak z Dunaja in *Fatur* je ravno dajal s svojega vlaka dol znamenje z bandercem, držé se z jedno roko za držalo pri vozu, tako da je visel na vogonu, oprt z jedno nogo na stopalu. Ekspresnega vlaka ni zapazil, ko mu je prišel za hrbet. Stroj ga je posnel, ga vrigel kakih 15 metrov pred se ob tla, ga zgrabil se enkrat in ga tako razmrcvaril, da ga ni bilo več mogoče spoznati. Možgani so ležali na sosednjem tiru. Ko so v Trstu preiskali stroj, so našli vsega s krvjo oskropljenega in med kolesi so se držali celi kosci mesa. Desne roke se sploh ni moglo dobiti.

V nedjeljo dne 24. t. m. so truplo prepeljali v Ljubljano. Popoldne ob 4. uri prenesli prenesli so ga v sprovodu z južnega kolodvora na pokopališče k Sv. Kristofu. Pogreb je bil veličasten; sličnih je malo videti v Ljubljani. Priredili so ga pokojniku organizirani železničarji. Vdeležili so se uradniki, državni železničarji, poštni uslužbeni in delavci. Bilo je nad 2000 oseb v sprovodu. Na čelu je bilo šest krasnih vencev z rdečimi trakovi. Nagrobno je govoril sodrug Josip *Kopač* železničarski tajnik v Trstu. Vdova in sedem nepreskrbljenih otrok, od dveh do šestnajst let, je klicalo obupno izgubljenega očeta. Marsikateremu se je krčilo v bridkosti srce in se zarosilo oko pri pogledu na nesrečno družino.

Kdo pa je vzrok te nesreče? Železniška uprava seveda zvrta krivdo na ponesrečenca samega. Pazil ni sam na sebe, pravi, in neroden je bil. Ali mi železničarji si moremo takoj rastolmačiti to nerodnost, če vemo, da je pokojnik do trenutka nesreče opravljal ze 21 ur službe s takozvanim štiriurnim počitkom v Trstu. Ta prokleta štedljivost južne železnice je tedaj kriva te nesreče, ki sili svoje uslužbence do dela, ki ga ne zvlada nobena človeška konstitucija. Kako naj napenja železničar svoje možgane po 21 urnem napornem delu. Da je to nemogoče, železniška uprava vé tudi sama, a sistema ne spremeni nikdar, ako si ga mi železničarji ne spremenimo sami. Do tedaj pa bomo čitali dan za dnevom o takih pretresljivih nesrečah.

Skladišni nadzornik Taškar je z ljubljanskega južnega kolodvora premeščen v Trst. Dobro se je godilo temu gospodu v Ljubljani in malo kisel obraz je napravil, ko je moral zapustiti svoje protektorje. A ljubljanci so ga, prav radi dali; imeli so ga v želodec še od časa *Gutmanove* vlade. Taškar je bil njegov zaupnik ali po domače povedano, policaj. Misil je, da mu morajo biti vsi v strahu; povsod je komandiral, samo pri svoji službi ga in bilo nikdar. Povsod je nastavljal usesa in jih nosil praznit k Gutmanu. Gutman je šel in Taškar je zgubil z njim svojega «bota». Zadnji čas se je hotel še enkrat na isti način proslaviti, pa mu je izpodletelo. Sedaj ga pa imamo v Trstu. Gotovo bode poskušal uvesti tudi tukaj kak svoj sistem. No, povemo mu že danes, da se po presneto speče. Svetujemo mu, da se kar mirno zadrži, ker ga sicer mi tržačani naučimo kozjih molitvic.

Različne vesti.

Sodrug Müller, državnozborski kandidat. Na mesto pokojnega deželnozborskega poslanca profesorja Avgusta *Kaiser-ja* v VII. šlezijem volilnem okraju, kandidira socialno-demokratska skranke nam dobro znanega sodruga Rudolfa *Müller-ja*. Pri zadnjih volitvah je propadel v ožji volitvi z Vsenemcem *dr. Jäger* v volilnem okraju Franzensbad-Eger. Müller se je že šel predstavljat svojim volilcem. Železničarji se bodo gotovo pri volitvi z vso silo zanj zavzeli.

Nekoliko statistike o avstrijskih železnicah. — Nam, ki neprenehoma živimo med zvižganjem, puhanjem, drdranjem in razbijanjem železniškega vozovja, le malokdaj pride na misel, da bi si v duhu naslikali velikanski železniški stroj in vse kar je žnjim v svezi. Iz sledečih števil, ki so posnete po uradnem poročilu, si lahko vsakdo vsaj približno predstavlja ogromnost avstrijskih železnic.

Dolžina vseh avstrijskih glavnih in krajevnih železnic je znašala koncem leta 1906 okroglo 21.583 km; 21.497 km teh železnic je gonila parna, 86 km pa električna sila. Ob istem času se je štelo v Avstriji 3650 kolodvorov, 2122 postajališč, 4059 brzojavnih postaj, 2200 stanovalnih poslopij za vsakovrstno osebo, 3833 skladišč, 999 kurilnic, 201 delavnic, 1432 postaj za vodo in 13300 čuvajnic in enakih hiš. Za vzdrževanje teh stavb se je potrosilo tekem leta 1906 okroglo 607 milijonov kron. Vozovnih sredstev so imele železnice konec leta 1906 : 6210 lokomotiv, 108 motornih, 13.091 osebnih in 132.371 tovornih vozov. Za nabavo teh vozov so izdale železnice do konca leta 1906 skupaj nad 1033 milijonov kron. Vozilo se je tekem leta 1906 nad 207 milijonov oseb, in sicer približno 1¹/₂ milijon v prvem, 17 milijonov v drugem in 188¹/₂ milijona oseb v tretjem razredu. Blaga se je sprejelo v prevažanje 144.26 milijonov tón (ena tona = tisoč kil), kar znaša približno 412.170 vlakov po 35 naloženih vozov. Obratni dohodki so znašali okroglo 787 milijonov kron, stroški pa 523 milijonov kron; čistega obratnega dobička so imele toraj železnice 264 milijonov kron. Nastavljenih je bilo konec leta 1906 uradnikov in služabnikov 108.107, delavcev pa poprečno v letu 117.226. Za plačo, dnino in druge dolodke osebja so železnice plačale leta 1906 285.78 milijonov kron. Nezdgo se je pripetilo na avstrijskih železnicah 2312; ponesrečilo je 445 potnikov, od teh 12 smrtno.

Orjaške številke, o katerih bi se dalo še mnogo govoriti!

Tržaško ravnateljstvo državnih železnic je dne 19. maja t. l. izdala okrožnico, v katerej razglasa odlok čk. železniškega ministerstva od dne 12. maja 1908 glede skrajšanja časa za nošnje podeljene službene obleke onim železniškim mojstrom, prožnim in namestovalnim čuvajem, ki imajo opravljati svojo službo v predorih, dolgih 1000 ali več metrov.

Od časa prihodnje razdelitve oblek bodo imenovani železniški mojstri dobivali jopič, telovnik in pa modri sukneni jopič vsako leto, blače I. in poletno čepico I. na vsakega pol leta, kožuh pa vsako tretje leto. Prožni in namestovalni čuvaji dobijo jopič IV. in suknen jopič II. vsake dve leti, sukmeno čepico II. vsako leto, hlače II pa vsakega pol leta. Definitivni delovodje prožnih delavcev (Bahnrichter) pa bodo dobivali sukneni jopič in pa lodenpaletno vsako poldruge leto, sukmeno čepico I in hlače I pa vsakega pol leta.

Glede kožuha II in zimske čepice I se začasno ne spremeni ničesar.

Sprevodnikom, kakor tudi pomožnim sprevodnikom osebnih vlakov na črti Trst-St. Vid na Glani se je določil nosni čas uniform-suknje na *ježno* leto; istotako tudi vlakovodjem in sprevodnikom tovarnih vlakov na imenovani progji glede nošnje jopičev in suknenih paletofov.

Bil je že pač čas, da se je v tem oziru kaj ukrenilo; saj so nekateri uslužbenci taki hodili okoli, kot kaki eunjarji.

Svetovati pa bi bilo tudi tržaškemu ravnateljstvu, da tržaskim premikačem dá za poletni čas slamnike, kakor se je to uvedlo za isterske čuvaje na poreski progji. Trošek bi bil jako majhen, korist pa precejšna.

Grozna železniška nesreča v Belgiji. Dne 21. maja je v *Contich-u* v Belgiji jutranji brzovlak zavozil z vso silo od strani v neki drugi vlak. Bili so ogibi napačno postavljeni. Prva dva voza, oba natačena potnikov, sta bila popolnoma zdrobljena. Mej potniki so bila večinoma vojaki in delavci v luki. Prizor na lici nesreče je bil naravnost grozen. Veliko ponesrečencev se sploh ni moglo poznati, ker so bili popolnoma razmrcvarjeni. Tu je gledala iz razvalin kaka odtrgana noga, tam zopet roka ali otrgana glava. Videti je bilo odbito roko ki je držala odtrgano uho. Neki mož je bil nasajen na konjičastem odlomku deske, zopet drugi je bil kar gladko pomečkan. Mrtvih je bilo 30 mej temi tudi strojevodja, kurjač in dve elegantni dami, ranjenih pa 58. Pravijo, da je nesrečo zakrivil *spremembeni* čuvaj, ki ima 3 franke dnevne mezde. Preživljati pa ima devetero otrok.

Zahvale.

Podpisana se najiskreneje zahvaljujem za izdatno podporo 117 kron, nabranih o priliki nesrečne smrti mojega soproga od železniških uslužbencev na trbiški postaji v izdatno prvo pomoč mnogobrojni zapuščeni družini.

Zahvaljujem se tudi vsem onim, ki so o zadnjih urah pokojnikovega življenja požrtvoval-

no njemu stregli ter so mu priredili tako dostojen pogreb.

Vdova Prestor.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem svojim tovarišem železničarjem podružnice II. v Trstu za podeljeno mi podporo 20 kron, s katero so mi priskočili velikodušno na pomoč o priliki boleznij moje žene in smrti mojega nepozabljenega sina.

V Trstu, 15. maja 1908.

Andrej Bužan.

Ljubljanski državni železničarji vseh kategorij, pozor!

VABILO

na

javen železničarski shod,

ki se vrši

v soboto dne 6. junja t. l. točno ob 8. uri zvečer na vrtu «Narodnega doma» v Ljubljani.

Dnevni red:

1) Odgovor tržaškega ravnateljstva državnim železničarjem na njihove zahteve, predložene dne 9. aprila t. l.

2) Dr. Ellenbognov 20 milijonski predlog za povišanje železničarskih plač, stavljen v proračunski razpravi;

3) Sklep glede omenjenih točk.

Na shodu bode poročal mej drugimi tudi jeden socialno-demokratskih poslancev.

Železničarji! V delezite se tega shoda polnoštevilno. To je Vaša dolžnost in tudi Vaša potreba. Gre za Vaše osebne koristi in v drugi vrsti za interes vsega delavstva.

Dnevni red je splošen in vahljiv, in izvajanja bodo podučna za delavca bodisikojne stroke. Zato je dolžnost tudi vsakega delavca sploh, da se shoda gotovo vdeleži.

Pokažite proletarci, da ste tudi v Ljubljani na svojem mestu!

Sklicatelji.

Listnica upravnistva.

Da zamoremo ugoditi različnim reklamacijam in p. itožbam radi nerednega prejemanja lista, priporočamo vsem članom, da nas obvestijo pravočasno o vsaki spremembi svojega bivališča in to vsaj pet dni pred izdajo lista, ker bi se sicer na kasneje došle nam reklamacije, pri odpravi dotične številke ne mogli več ozirati in bi se izostala številka odposlala reklamatorju še le pri odpravi prihodnje številke lista. To slednje velja tudi za one, ki so zostali s plačili svojih doneskov.

Naznani naj se tudi redno vsaka premenba glede števila istisov, ki jih imamo odpremiti v paketih.

Za reklamacije se pa poslužujte samo naše tiskovine „poštine-prosta časniška reklamacija“. Dobiti jo je zastoj pri vseh voditeljih in zaupnikih.

Listnica tajništva.

Vsem krajevnim skupinam in uplačevalnicam „Splošnega prav. in strokovnega društva“ se naznanja, da so imajo vse reklamacije, tičeče se uprave „Železničarja“ nasloviti na upravo „Der Eisenbahner“ Dunaj V., Zentagasse N. r. 5.

Sodrugih odborniki so naprošeni, da pošljejo natančne naslove vsih članov, ki imajo dobivati „Železničarja“, na upravo «Eisenbahnerja» na Dunaju.

Prve številke smo dobili povrnjene iz raznih krajev z opazko «nepoznan». V interesu članov je vendar, da dobivajo redno svoj časopis — ker je ta njihova lastnina. Naravno je sicer ali neopravičeno, da se člani togote nad upravnistvom ali pa nad pošto. Ne uprava lista, pa tudi ne pošta niste krivi, če so naslovi napačni, temveč edino le člani sami, ki ne naznanijo pravočasno spremembe stanovanj svoji organizaciji.

Gostilna

„Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena. — Cene zmerne. — Shajališče zunanjih sodrugov.

Caverna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena. Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.